

Pradžia > ... > Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai > Turto Apsaugos Priemonės Teikiant Reikalavimus ES
Šalyse Czechia

Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Laikinosios apsaugos priemonės

Laikinosios apsaugos priemonės yra skirtos šalių santykiams sureguliuoti kuriam laikui, t. y. laikinai, arba jei nuogąstaujama, kad gali teismo sprendimo vykdymas gali pasunkėti.

Apskritai laikinosios apsaugos priemonės, nustatomos prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės, reglamentuojamos Civilinio proceso kodekso (Įstatymas Nr. 99/1963 su pakeitimais) 74 ir paskesniais straipsniais, o laikinosios apsaugos priemonės, nustatomos jau pradėjus nagrinėti bylą iš esmės, reglamentuojamos Kodekso 102 straipsniu. Specialios laikinosios apsaugos priemonės, taikomos ypatingais atvejais, reglamentuotos Įstatymu dėl specialiųjų teismo procesų (Įstatymas Nr. 292/2013), būtent laikinosios apsaugos priemonės, taikomos su nepilnamečiais susijusiais atvejais, kai jais tinkamai nesirūpinama (452 ir paskesni straipsniai) ir laikinosios apsaugos priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti nuo smurto šeimoje (400 ir paskesni straipsniai). Įstatymo Nr. 292/2013 12 straipsnyje taip pat nustatytos tam tikros specialiosios taisyklės, kuriomis papildomos laikinosioms apsaugos priemonėms taikomos bendrosios taisyklės, taikomos byloms, patenkančioms į šio įstatymo taikymo sritį.

Įrodymų užtikrinimas

Įrodymai užtikrinami, jei baiminamasi, kad ateityje bus neįmanoma surinkti įrodymų arba tai bus labai sunku padaryti (pvz., jei netinkamai vykdoma pirkimo-pardavimo sutartis, kurios dalykas yra greitai gendančios prekės, arba reikia apklausti liudytoją, kuris sunkiai serga ir jo gyvybei gresia pavojus).

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

Laikinosios apsaugos priemonės

- Civilinio proceso kodekso (Įstatymas Nr. 99/1963 su pakeitimais) 74 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad procedūros dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pradėdamos gavus prašymą.
- Tačiau Įstatymo Nr. 292/2013 12 straipsnyje nustatyta, kad nutartį dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo teismas gali priimti savo iniciatyva, jei jam leidžiama pradėti atitinkamą procedūrą savo iniciatyva (pvz., procedūrą dėl nepilnamečio priežiūros, procedūrą dėl neveiknumo, globos, taip pat procedūrą dėl dingusio asmens ar asmens mirties). Tokiais atvejais teismas laikinąją apsaugos priemonę nustato savo iniciatyva (*ex officio*).
- Teismas, kompetentingas nustatyti laikinąją apsaugos priemonę, yra jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turintis teismas; šios taisyklės išimtyms nustatytos Įstatymo Nr. 292/2013 400 ir 453 straipsniuose.

Įrodymus galima užtikrinti:

- prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės, gavus prašymą. Jurisdikciją turi teismas, kuris turėtų jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, arba teismas, kurio apylinkėje yra įrodymai, kuriems iškilo pavojus;
- nagrinėjant bylą, net jei dėl to nepateiktas prašymas.

Bylos šalys turėtų dalyvauti užtikrinant įrodymus, nebent dėl delsimo šiuo klausimu galėtų kilti pavojus.

Įrodymus taip pat galima užtikrinti notaro aktu (*notářský zápis*) arba antstolio aktu (*exekutorský zápis*), jei šis procesas vyksta dalyvaujant notarui arba antstoliui arba jei notaras arba antstolis paliudijo situaciją.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Laikinoji apsaugos priemonė gali būti nustatyta:

- jei reikia taikyti laikiną tvarką šalių santykiams sureguliuoti;
- jei nuogąstaujama, kad teismo sprendimo vykdymas gali pasunkėti;
- santykiams laikinai sureguliuoti.

Vertinimas, ar šalių santykiams sureguliuoti reikia taikyti laikiną tvarką, priklauso nuo konkrečios bylos aplinkybių. Laikinoji apsaugos priemonė nustatoma tik jeigu įrodomas poreikis taikyti laikiną tvarką šalių teisiniams santykiams sureguliuoti. Kalbant apie kitas aplinkybes, reikšmingas tokiai laikinajai apsaugos priemonei nustatyti, pakanka įrodyti bent faktines aplinkybes, kurios turi esminę reikšmę su laikinąja apsaugos priemone susijusiam įpareigojimui nustatyti.

- Teismo sprendimo vykdymo sunkumai

Jei laikinąją apsaugos priemonę numatoma nustatyti reaguojant į nuogąstavimą, kad teismo sprendimo vykdymas gali pasunkėti, teisę prašyti taikyti šią priemonę turinti šalis turi turėti sprendimą ar kitą dokumentą, kuriuo remiantis teismo sprendimas turi būti vykdomas. Laikinoji apsaugos priemonė gali būti nustatoma tik iki kol teismo sprendimas tampa vykdytinas arba jei yra rimtų priežasčių, dėl kurių šalis, turinti tam teisę, (laikiniai) negali pareikalauti vykdyti nustatytą prievolę teisminėmis priemonėmis. Be to, reikia pagrįsti faktines aplinkybes, pateisinančias nuogąstavimą, kad teismo sprendimo vykdymas gali pasunkėti (daugiausia dėl asmens, kuriam tenka prievolė, elgesio).

Prašyme taikyti laikinąją apsaugos priemonę turi būti nurodyti Civilinio proceso kodekso (Įstatymas Nr. 99/1963) 42 straipsnio 4 dalyje ir 75 straipsnyje reikalaujami duomenys, įskaitant:

- informaciją, kuria nurodomas teismas, kuriam yra skirtas prašymas;
- kas teikia prašymą ir su kokia byla jis susijęs, t. y. faktinės aplinkybės, kuriomis remiantis prašoma taikyti laikinąją apsaugos priemonę;
- prašymu siekiamą tikslą, t. y. kokios laikinosios apsaugos priemonės taikymo siekia prašymo pateikėjas;
- prašymo surašymo datą, jį pateikiančio asmens ar jo atstovo parašą;
- nurodytą faktinę aplinkybę, kad šalių santykiams sureguliuoti reikia taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ar kad nuogąstaujama, jog bus sunku įvykdyti teismo sprendimą.

Prie prašymo reikia pridėti visus dokumentus, kuriais remiasi prašymo pateikėjas.

Iki prašymo pateikimo dienos jį pateikęs asmuo turi savo iniciatyva, t. y. neragindamas teismo, sumokėti 10 000 CZK užstatą; su įmonių tarpusavio santykiais susijusiais atvejais, kurie kyla dėl verslo veiklos, užstatas yra 50 000 CZK. Reikalavimas sumokėti užstatą netaikomas prašymams, susijusiems su socialinės rūpybos klausimais (pvz., išlaikymu, darbu ar žalos atlyginimu už kūno sužalojimą). Prašymas atmetamas, jei neįvykdomas užstato reikalavimas.

Užstatas yra skirtas apsaugoti reikalavimą atlyginti žalą ar kitus galimus šalių ar trečiųjų asmenų (pvz., asmenų, kurie nėra laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros šalys) nuostolius, jei nustatoma laikinoji apsaugos priemonė.

Įstatymo Nr. 292/2013 12 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis, kai nereikia mokėti šiame įstatyme nustatyto užstato.

Įrodymų užtikrinimas

Prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės, įrodymai gali būti užtikrinami (jei tai siūloma padaryti) nuogaustaujant, kad ateityje įrodymų bus neįmanoma surinkti arba tai bus labai sunku padaryti. Įrodymai nėra užtikrinami, jei akivaizdu, kad jie neturi reikšmės bylai. Teismas atmeta prašymą užtikrinti įrodymus, jei įtaria, kad prašymo pateikėjas, užuot siekęs užtikrinti įrodymus, iš tikrųjų pateikė prašymą kitokiu tikslu (pvz., siekdamas gauti priešingu atveju jam neprieinamą informaciją apie kito asmens veiklą).

Be bendrų duomenų, prašyme užtikrinti įrodymus būtina apibūdinti faktines aplinkybes, dėl kurių bus renkami įrodymai. Įrodymus, kuriuos numatoma užtikrinti, taip pat reikia konkrečiai įvardyti.

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Laikinosios apsaugos priemonės

Civilinio proceso kodekso 76 straipsnyje numatyta, kad šalis gali prašyti taikyti laikinąją apsaugos priemonę, pavyzdžiui, alimentams sumokėti, kai teismui turi būti sumokėta tam tikra pinigų suma, kai teismui paliekamas saugoti tam tikras daiktas, kai prašoma neleisti disponuoti tam tikrais daiktais ar teisėmis, kai prašoma atlikti tam tikrus veiksmus, susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų arba leisti atlikti tam tikrus veiksmus. Priemonė gali būti susijusi su bet koku atitinkamos šalies turimu daiktu.

Taikydamas laikinąją apsaugos priemonę, teismas gali nustatyti prievolę ir ne bylos šaliai, jei to galima pagrįstai reikalauti (pvz., jei kas nors perka turtą visiškai suprasdamas, kad perka jį iš savininko, kuris nėra tinkamai įvykdęs savo įsipareigojimų kreditoriams).

Specialios laikinosios apsaugos priemonės pagal Įstatymą Nr. 292/2013

Speciali laikinoji apsaugos priemonė vaiko atveju pagal 452 ir paskesnius straipsnius taikoma, jei nepilnamečiu tinkamai nesirūpinama, neatsižvelgiant į tai, ar kas nors turi teisę juo rūpintis, arba jei kyla didelis pavojus vaiko gyvenimui, normaliai raidai ar kitiems svarbiems interesams arba jiems kenkiama. Teismas, taikydamas laikinąją apsaugos priemonę, sureguliuoja vaiko padėtį tokiam laikui, kuriam tai yra griežtai būtina, apgyvendindamas vaiką tinkamoje aplinkoje teismo nutartyje nurodyta tvarka.

Speciali laikinoji apsaugos priemonė pagal 400 ir paskesnius straipsnius gali būti taikoma atsakovui, reikalaujant, kad jis išsikeltų iš bendrų namų ir arti jų esančių apylinkių, uždraudžiant jam patekti į bendrus namus ir įpareigojant laikytis nuo jų atokiau, uždraudžiant bendrauti su prašymo pateikėju arba reikalaujant jo nepersekioti ir niekaip prie jo nepriekabiauti. Prašyme turi būti aprašytos faktinės aplinkybės, rodančios, kad prašymo pateikėjas ir atsakovas negali kartu gyventi bendrame name ar bute, nes prašymo pateikėjas ar kitas bendruose namuose gyvenantis asmuo patiria fizinį ar psichologinį smurtą, arba nurodomos faktinės aplinkybės, įrodančios, kad prašymo pateikėjas yra persekiojamas ar prie jo priekabiaujama.

Įrodymų užtikrinimas

Prašyme taip pat reikėtų paaiškinti, kodėl jo pateikėjas prašo užtikrinti įrodymus. Kaip įrodymai gali būti pasitelkiamos visos priemonės, kurias naudojant galima išsiaiškinti bylos padėtį, visų pirma tai yra liudytojų apklausa, eksperto išvada, valdžios institucijų bei juridinių asmenų ataskaitos ir pastabos ir kt.

Viena iš specialių priemonių įrodymams užtikrinti yra įrodinėjimo objekto užtikrinimas byloje, susijusioje su intelektinės nuosavybės teisėmis (Civilinio proceso kodekso (Įstatymas Nr. 99/1963) 78b straipsnis). Teisę pareikšti ieškinį turi intelektinės nuosavybės teisės pažeidimo liudytojas. Jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijoje yra užtikrintas objektas. Gali būti apsaugota: atitinkamos prekės, medžiagos ir priemonės, dokumentai, susiję su atitinkamomis prekėmis.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Laikinosios apsaugos priemonės

Laikinoji apsaugos priemonė – tai laikinoji nutartis, kuria siekiama apsaugoti šią priemonę prašantį taikyti asmenį. Ši nutartis priimama siekiant apsaugoti prašymą pateikuso asmens teisę, kuri buvo ar gali būti pažeista. Jei taikoma laikinoji apsaugos priemonė, tai nesuteikia ją prašiusiam taikyti asmeniui teisių, kurių klausimas dar neišspręstas. Tai taip pat nėra būdas pirminiam klausimui išspręsti. Be to, vien tai, kad yra taikoma laikinoji apsaugos priemonė, neturi paveikti teismo sprendimo dėl bylos esmės. Net priėmus nutartį dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo, prievolę privalantys įvykdyti asmenys gali toliau disponuoti savo turtu, tačiau jie privalo elgtis pagal taikomą priemonę.

Bet kuris asmuo, kuris rimtai kliudo proceso eigai, ypač be pagrįstos priežasties neatvykdamas į teismą arba nevykdydamas teismo nutarties, gali būti teismo įpareigotas sumokėti iki 50 000 CZK baudą. Teismas gali užtikrinti nutarties dėl laikinosios apsaugos priemonės vykdymą, jei atsakinga šalis jos savanoriškai nevykdo. Sankcija už trukdymą vykdyti oficialų sprendimą arba iškeldinimą (iš bendro būsto) taip pat įtvirtinta Baudžiamojo kodekso (Įstatymas Nr. 40/2009) 337 straipsnio 2 dalyje, kurioje yra reglamentuotas pažeidimas – kliudymas įvykdyti oficialų sprendimą ar iškeldinimą.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Laikinosios apsaugos priemonės

- Apibrėžtą laikotarpį taikoma laikinoji apsaugos priemonė

Nutartyje dėl laikinosios apsaugos priemonės teismas gali nustatyti, kad priemonės taikymo laikas yra ribotas, net jei ieškovas (prašymo pateikėjas) to neprašo.

- Įpareigojimas pareikšti ieškinį arba paduoti kitą prašymą dėl bylos iškėlimo

Teismas, kuris nustato laikinąją apsaugos priemonę, taip pat reikalauja, kad prašymo pateikėjas (ieškovas) teismui pateiktų prašymą iškelti bylą (pareikštų ieškinį) dėl bylos esmės per laikotarpį, kuris nustatomas tuo pačiu metu, kai nustatoma priemonė.

Laikinoji apsaugos priemonė galioja, kol netenka galios arba kol ją panaikina teismas.

Laikinoji priemonė nustoja galioti, jei prašymo pateikėjas per teismo nustatytą laikotarpį nepaprašo iškelti bylos; jei prašymas dėl bylos esmės nėra pripažįstamas pagrįstu; jei prašymas dėl bylos esmės pripažįstamas pagrįstu ir nuo tos dienos, kai nutartis dėl bylos tapo vykdytina, praėjo daugiau kaip 15 dienų, arba jei baigėsi laikinosios priemonės taikymui nustatytas terminas.

Teismas panaikina laikinąją priemonę, jei išnyksta jos taikymo priežastys.

Įstatymo Nr. 292/2013 400 ir paskesniuose straipsniuose numatyta, kad laikinoji priemonė taikoma vieną mėnesį nuo tos dienos, kai ji tampa vykdytina (408 straipsnis) ir kad šis laikotarpis gali būti pratęstas, atsižvelgiant į tai, kada byla pradeda nagrinėti iš esmės.

Įstatymo Nr. 292/2013 452 ir paskesniuose straipsniuose numatyta, kad laikinoji priemonė taikoma vieną mėnesį nuo tos dienos, kai ji tampa vykdytina (459 straipsnis) ir kad šis laikotarpis gali būti pratęstas.

Įrodymų užtikrinimas

Įrodymai užtikrinami per teismo nurodytą laiką arba kuo greičiau. Šalys gali dalyvauti užtikrinant įrodymus, tačiau jos neturi teisės dalyvauti, jei dėl delsimo kiltų pavojus. Iškėlus bylą dėl esmės, šalys turi teisę reaguoti į pateiktus įrodymus ir visus surinktus įrodymus. Šalys taip pat gali būti apklaustos.

4 Ar yra galimybė priemonę apskūsti?

Laikinosios apsaugos priemonės

Sprendimai dėl laikinųjų apsaugos priemonių priimami teismo nutartimi. Nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo tampa vykdytina ją paskelbus. Jei nutartis nepaskelbiama, ji tampa vykdytina, kai įteikiama atsakingai šaliai. Rašytinė nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės kopija įteikiama bylos šalims ir trečiajam asmeniui (jei pareiga tenka šiam trečiajam asmeniui), o jei priemonė susijusi su pareiga nedisponuoti

nekilnojamoju turtu, kopija taip pat pateikiama kompetentingam žemės registru. Nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo tampa vykdytina ją paskelbus ar įteikus (Civilinio proceso kodekso 76d straipsnis) ir yra pagrindas teismo nutarčiai įvykdyti.

Galima pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo. Apeliacinis skundas paduodamas per ginčijamą nutartį priėmusį teismą, tačiau iš tikrųjų juos nagrinėja antrosios instancijos teismai, t. y. apygardos arba aukštesnės instancijos teismai. Apeliaciniai skundai paduodami per 15 dienų nuo rašytinės nutarties kopijos įteikimo dienos.

Jei teisę paduoti apeliacinį skundą turinti šalis paduoda priimtina apeliacinį skundą, nutartis neįsiteisėja tol, kol apeliacinis teismas nėra priėmęs galutinio sprendimo dėl apeliacinio skundo. Tačiau nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo tampa vykdytina (t. y. taikoma šioje nutartyje nurodyta procedūra) pasibaigus vykdymo laikotarpiui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo įteikimo dienos; kitu atveju, jei nutartyje nenustatyta vykdymo pareiga, nutartis tampa vykdytina nuo įteikimo dienos. Teismas gali nuspręsti, kad nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės yra vykdytina tik po to, kai ji įsiteisėja, nebent tai neįmanoma dėl laikinosios apsaugos priemonės pobūdžio arba būtų paneigtas jos tikslas.

Įstatymo Nr. 292/2013 409 ir 463 straipsniuose numatytos nuostatos dėl apeliacinių skundų, susijusių su įstatyme numatytais specialiomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis.

■ Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.